

Konferencia:

Na ľuďoch záleží - za dôstojný a kvalitný život obyvateľov Slovenska

Informácie o národných projektoch take-away balíka a zaujímavé tematické dáta

Národný projekt **Komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit** (ďalej MRK) (2017 - 2023) ponúka prostredníctvom svojej siete komunitných centier otvorený a bezpečný priestor pre spoločné stretávanie sa členov komunity. Poslaním komunitného centra je podpora pozitívnej zmeny, posilňovanie sociálnej súdržnosti v obci vytváraním mostov medzi minoritou a majoritou a prekonávanie problémov založených na participácii samotných členov. Prostredníctvom širokej škály aktivít reaguje na aktuálne páľčivé problémy marginalizovanej komunity. Sprístupňuje také príležitosti a možnosti, ktoré sociálne vylúčeným jednotlivcom a rodinám pomáhajú zapájať sa do ekonomického, sociálneho a kultúrneho života v danej lokalite i v celej spoločnosti. V národnom projekte je zapojených 102 komunitných centier. Zamestnanci (viac ako štvrtina rómskeho etnika) vykonali doposiaľ viac ako 370 000 intervencií, pri počte klientov 22 563. [Viac informácií o projekte.](#)

Národný projekt **Podpora predprimárneho vzdelávania detí z MRK (2018 - 2023)** je zameraný na vytváranie inkluzívneho prostredia pre deti z MRK v materských školách (ďalej MŠ) najmä prostredníctvom práce s rodinou, materiálneho zabezpečenia materských škôl a skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu. V MŠ pôsobia pedagogickí asistenti, školskí špeciálni pedagógovia a rodičovskí asistenti (členovia komunity, ktorí ovládajú jazyk detí z MRK a zvyšujú dôveru rodičov detí vo výchovu a vzdelávanie v MŠ). Tímy MŠ rozšírené o ďalšie profesie tiež pripravujú a postupne zavádzajú desegregačné opatrenia. Inováciou je pôsobenie školského špeciálneho pedagóga, ktorý sa venuje individuálne deťom a odstraňuje deficit v kognitívnych oblastiach cez špeciálny stimulačný program. V projekte absolvovali minimálne jeden rok v MŠ takmer 10 000 detí z MRK, v MŠ pôsobilo vďaka finančnej podpore 490 zamestnancov z čoho takmer 30 % tvorili rómski zamestnanci. [Viac informácií o projekte.](#)

Národný projekt **Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s MRK** má za cieľ poskytovanie kvalitných služieb klientom z MRK, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca (ďalej TSP) je vykonávaná v prirodzenom prostredí (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmiernenie dopadov zlej sociálnej situácie. Prostredníctvom TSP sa prispieva k začleňovaniu osôb žijúcich v MRK do spoločnosti, k zlepšeniu respektíve zmierneniu ich nepriaznivých životných situácií tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu. Medzi ďalšie aktivity patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom vzdelávacích aktivít, odborného tematického vzdelávania regionálnych koordinátorov, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v MRK. V národnom projekte je zapojených 168 obcí. V obciach a mestách terénni a terénni sociálni pracovníci vykonali viac ako 300- tisíc intervencií, ktoré využilo takmer 157- tisíc klientov. [Viac informácií o projekte.](#)

Konferencia sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk, www.minv.sk

Konferencia:

Na ľuďoch záleží - za dôstojný a kvalitný život obyvateľov Slovenska

Cieľom národného projektu **Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunití** (2016-2023) je poskytovanie komplexnej podpory obciam a obyvateľom MRK pri vysporiadaní právnych vzťahov k pozemkom, na ktorých sú postavené osídlenia. Nadobudnutie právneho titulu k pozemku prostredníctvom kúpnej alebo nájomnej zmluvy je prvý z krokov k dodatočnej legalizácii obydliá ako stavby nasledovaný zápisom stavby do katastra nehnuteľností. V rámci projektu boli vypracované vlastnícke analýzy pozemkov pod 226 osídleniami v 148 obciach, ktoré pomohli pri určení vhodných záujemcov na vysporiadanie pozemku. V obciach, ktoré prejavili záujem o vysporiadanie pozemkov sa uskutočnilo 17 informačných a usmerňovacích stretnutí a 706 individuálnych stretnutí s obyvateľmi MRK. Prostredníctvom podpory právnych, geodetických a znaleckých služieb boli po komunikácii so všetkými dotknutými stranami uzatvorené kúpne alebo nájomnej zmluvy v prospech obyvateľov MRK v 19 obciach. [Viac informácií o projekte.](#)

Príspevková organizácia Ministerstva zdravotníctva SR **Zdravé regióny** realizuje **Národný projekt Zdravé komunity 2B** (2020 – 2023). Jeho hlavným cieľom je zlepšenie situácie obyvateľov marginalizovaných rómskych komunití v oblasti *sociálnych determinantov zdravia*. Hlavnou činnosťou je *realizácia zdravotnej mediácie na komunitnej úrovni*, v rámci ktorej sa vykonáva komunitná práca v oblasti *zlepšovania podmienok pre zdravie vrátane zdravotnej osvedy*, zameranej na zvyšovanie zdravotnej gramotnosti, podporu zdravia a prevenciu ochorení, spoluprácu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, samosprávou i s orgánmi verejného zdravotníctva. Neoddeliteľnou súčasťou je aj *búranie vnútorných a vonkajších bariér* v prístupe k zdravotným informáciám a službám a tiež zber údajov pre výskumné aktivity. Zdravotnú mediáciu realizujeme ako nízko prahovú komunitnú prácu, do ktorej zapájame laikov z prostredia MRK, zamestnaných na pozícii asistent/ka podpory zdravia. V teréne pracuje široká a efektívna sieť 285-tich asistentov podpory zdravia a 25-tich koordinátorov, spolupracujúcich ročne s približne 800 lekármi prvého kontaktu a špecialistami. V roku 2022 vykonali asistenti podpory zdravia viac ako 1.200.000 intervencií a osvetových aktivít v oblasti podpory zdravia na rôzne zdravotné témy. Hlavnou prioritou je vytvoriť trvalo udržateľný nástroj pre zlepšovanie podmienok pre zdravie v marginalizovaných komunitách s aktívnym zapojením cieľovej skupiny. [Viac informácií o projekte.](#)

Neoddeliteľnou súčasťou národných projektov realizovaných v rámci take-away balíka je **Národný projekt Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity** (2016 - 2023). Jeho hlavnou úlohou je sledovanie vykonávania opatrení a aktivít zameraných na Rómov a sledovanie stavu podmienok života Rómov, predovšetkým tých, ktorí žijú v marginalizovaných komunitách. V Slovenskej republike je nedostatok informácií o životných podmienkach rómskej populácie a projekt je jedným z nástrojov zabezpečujúcim dlhodobý a pravidelný zber údajov a sledovanie zmien v časovom horizonte. Dôležitým zdrojom dát je Atlas rómskych komunit, ktorý sa v rámci projektu aktualizuje. Tiež sa realizujú zisťovania na témy, kde je nedostatok informácií (napr. bariéry rómskych žien pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a finančná začlenenosť Rómov). Jedným z podstatných zdrojov dát v prostredí MRK je špecializované zisťovanie EU SILC MRK, ktorého cieľom je získať komplexné údaje o životných podmienkach domácností MRK a tiež sa realizuje v rámci projektu. [Viac informácií o projekte.](#)

Konferencia sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk, www.minv.sk

Konferencia:

Na ľuďoch záleží - za dôstojný a kvalitný život obyvateľov Slovenska

Vedeli ste?

- V roku 2020 navštevovalo MŠ 32 % detí z MRK vo veku 3 až 6 rokov a 34 % detí z integrovane bývajúcich domácností. V celkovej populácii to bolo 87 % detí. (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- Rozdiel je aj v dĺžke pobytu v MŠ – celodennú starostlivosť každý deň v týždni využíva 59 % detí z MRK navštevujúcich MŠ, pričom v celkovej populácii je to 73 % (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- V NP PRIM II. bolo uplatňované preferenčné zamestnávanie Rómov a Rómok v materských školách: ukázal sa to ako efektívny nástroj na pozitívnu zmenu postojov k rómskym zamestnancom v tradične nerómskom prostredí zamestnancov materských škôl;
- Služby NP TSP a TP II. využilo 50 744 klientov;
- V rámci NP TSP a TP II. sa podarilo oddlžiť viac ako 1 000 klientov, z toho viac ako polovicu cez inštitút osobného bankrotu;
- Zo všetkých terénnych sociálnych pracovníkov je 12 % Rómov a Rómok a zo všetkých terénnych pracovníkov tvoria Rómovia 44 %;
- 23 % osôb z MRK v produktívnom veku označilo svoje súčasné ekonomické postavenie ako zamestnanec alebo SZČO. Medzi integrovane bývajúcimi Rómami to bolo 46 %, v celkovej populácii 76 % (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- Služby NP KS MRK II. využilo už viac ako 22 600 klientov;
- Do NP KS MRK II. boli k spolupráci pozvaní aj odborní konzultanti v rámci špecifickej pomoci klientom v páličivých oblastiach ako eliminácia závislostí, eliminácia násilia páchaného na ženách v prostredí MRK či vzdelávanie vo vzťahu k problematike ochrany zvierat v prostredí MRK;
- Na jednu osobu v domácnosti vychádza v MRK v priemere 5,7 € na deň, v integrovane bývajúcich domácnostiach 9,7 € a v celkovej populácii 17,4 € (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- V domácnostiach MRK pripadajú na jednu izbu v priemere 3 osoby; v integrovane bývajúcich domácnostiach sú to 2 osoby a v celkovej populácii 1 osoba na izbu (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- Napriek nižšej kvalite bývania vynakladajú domácnosti z MRK na bývanie v priemere väčšiu časť svojich disponibilných príjmov, ako domácnosti z celkovej populácie (22 % vs. 18 %). V prípade integrovane bývajúcich domácnosti je to až 33 % (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);
- Dĺžka života ľudí z MRK je približne o 7 rokov nižšia ako u majoritného obyvateľstva. Je to spôsobené vplyvom niekoľkých faktorov, ktoré sa prejavujú vysokým výskytom prenosných a neprenosných ochorení a celkovým zlým zdravotným stavom. (Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/archiv/34/2018_23_Inkluzia_zdravie_final.pdf);
- V rámci projektu Zdravé komunity sa počas pandémie COVID-19 vyvinul systém nízkoprahového očkovania primárne v prostredí MRK a podarilo sa zaočkovať približne 15 000 klientov;
- Projekt Zdravé komunity spolupracuje s 11-timi zmluvnými nemocnicami/zdravotníckymi zariadeniami, v ktorých pôsobí 14 asistentiek podpory zdravia na gynekologicko-pôrodných a pediatrických oddeleniach;
- Celkovo 86 % zamestnancov národného projektu Zdravé komunity pochádza z prostredia MRK.
- 97 % Rómov a Rómok, ktorí sa v priebehu posledných 12 mesiacov cítili byť diskriminovaní z dôvodu farby ich pleti alebo ich rómskeho pôvodu, túto skutočnosť neoznámili alebo nepodali sťažnosť (Zdroj: EU SILC, MRK 2020);

Konferencia sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk, www.minv.sk

